

A nők választójoga.

Írta: Szegvári Sándorné.

A csak férfipolitika Európaszerte kivette a betevő falatot az asszonyok és gyermekek szájából, jégvermekké dermedtette konyhájukat és lakásukat. Könyörtelenül kiragadta karjaikból fiaikat és férjeiket. Könyörtelenül kínozza, nyomorítja, öli azokat, kik a legdrágábbak szívünknek. A csak férfipolitika lökte oda a kultúrembert elfinomult szervezetével az elemek kegyetlensége elé; hideggel, éhséggel, mindenféle nélkülözéssel áll szemben az ősember védekezési eszközei és lehetőségei nélkül

Ezzel szemben kétségbeesett türelmetlenséggel törekszik politikai befolyásra az asszony.

Azt hittük, hogy a világtörténelem ad oculos demonstrációia fölöslegessé tett immár minden további beszédet és hogy minden politikus igazat ad nekünk, segítségünkre siet, ha azt mondjuk: Elég volt! Végét akarjuk látni ennek a rendszernek. Kérjük, követeljük politikai jogainkat, helyet, teret kérünk az embertelenség politikája helyett az emberszeretet politikájának!

Ezzel a reménységgel indítottuk meg utolsó politikai akciónkat a most folyó parlamenti ülészek küszöbén. Kérvényben sürgettük választójogunk megvalósítását küldöttségek útján a pártok elnökségeihez intézett átiratunkat nyújtottuk át, amely a következőket tartalmazta: azt a kérelmet, hogy a párt vegye fel programjába a nők választójogának követelését és hangoztassa felszólalásaiban a parlamenti vita alkalmával.

Felsoroltuk továbbá a sérelmeket, amelyek a Feministák Egyesületét és annak vezető tagjait a béke védelmében folytatóit munkája kapcsán érték a cenzúra, a rendőrség és más hatóságok í észéről. Kértük, hogy sérelmeinket tegyék szóvá, orvoslásukat követeljék a Házban.

Az ellenzéki pártok egy részénél együttérzésre találtunk és szavainknak jóleső visszhangja támadt. Apponyi Albert gróf a nők választójoga feltétlen hívének vallja magát; jól ismeri az érte folyó küzdelmet. Attól tart, hogy a kérdés politikailag még nem érett meg az aktualitásra. Mindamelllett a párt határozata szabad kezet enged tagjainak a nők választójoga kérdésében, sőt a pártelnök maga ígéri, hogy amennyiben érdemileg! vitára kerülne a sor, felszólal ennek érdekében. A szociálpolitika fellendülését, az általános erkölcsi színvonal emelkedését és a jövő béke állandóságának biztosítását várja a nők közreműködésétől a politikai munkában.

Rakovszky István sokkal kevesebbet foglalkozott eddig a nőmozgalom problémájával és azért csak egy formában tartja lehetségesnek a nők választójogát. Ha a háború alatt választásokra kerülne a sor, a bevonult férfiak helyett feleségük, illetőleg anyjuk szavazhatna.

Gróf Khuen-Héderváry Károly a nők választójogát éppenséggel nem tartja kívánatosnak; nem ambíciója a nép szociális bajain segíteni, a háborút pedig kitűnő erkölcsnemesítő, népjavító intézménynek tekinti. Lehet, hogy a kegyelmes urnák tréfálni méltóztatott; mi komolyan és felelősségünk teljes tudatában jártunk

el és kell, hogy komolyan regisztráljuk a kotmámjári: elnökének szavait.

A tettek mezeiére a Qolitikusok közül csak Károlyi Mihály gróf és Giesswein Sándor léptek.

Károlyi parlamenti beszédében a legradikálisabb választójog hívének vallotta magát; ennek keretében bizonyos főkig a nőknek is kivan politikai jogokat adni. Csak az ország teljes demokratizálásától várja a békés fejlődés lehetőségét. Károlyinak, aki őszinte pacifistának vallja magát, tudnia kellene, hogy éppen az ő programjának megvalósításához a legigazibb demokrácia a szükséges alap; az a demokrácia, amely nem ismer semmiféle megalkuvást és nem áll meg a nemek közötti válaszfalnál sem. A béke szempontjából van olyan szükségünk a baka anyjának választójogára, mint a baka politikai szabadságára.

Elég gyakori gondolkozási hibájuk még haladó politikusainknak is, hogy csak osztályokra látják rétegezve a társadalmat és feltételezik, hogy a férfiak saját osztályuk asszonyainak és dekát is mindig képviselik. Kétségtelenül ez pl. Bródy Ernő beszédéből is; megemlékezvén az anya- és csecsemővédelemről, e kapcsolatban csupán a munkások és nem egyúttal a munkásnők választójogának szükségességére utalt.

Giesswein Sándor ezúttal egyik legfőbb sérelmünket tette szóvá: a Feministák Egyesületének megakadályozott kongresszusát vette védelmébe. Ismertette annak programját, jellemezte a béke érdekében folytatott munkánkat, felvilágosította a képviselőházat annak céljairól.

A választójog kérdéséről a Házban eddig komoly vita nem fejlődött. Az ellenzék állásfoglalása távol áll a komoly harckészségtől; azok a választójogi követelések, amelyek az elesett katonák emlékének községenként? megörökítését szorgalmazzák, a kormányjavaslat-hoz fűződnek, úgyszólván babérfüzérek, melyekkel az ellenzék a kormány márványtábláit és szobraikat koszorúzza meg. Hideg márvány, aranybetűk, szép szavak pedig nem szárítják fel az anyák, özvegyek és árvák keserves könnyeit, nem nyugtatják meg a háborgó szíveket, nem adnak kenyeret a nyomorgóknak, az elhagyottaknak; egyetlenegy életet sem mentenek meg a jövő számára.

Igaz, sok szó esett az ellenzék részéről a hadi-özvegyek és árvák ügyeiről is. A felszólaló urak bizonyára őszintén szívükön viselik a háború e mártírjainak sorsát; de mégsem hangzott el egyetlen javaslat sem, amelynek megvitatásától e szerencsétlenek sorsának alapos javulását várhatnók. Ismételten hallottuk azt, hogy kevés a nyugdíj; hogy Németországban többet kap özvegy, árva, rokkant egyaránt. A közlegény özvegye nálunk 228 koronát kap, Németország 480 koronájával szemben, a négy gyermekes özvegy nálunk 480 koronát, Németország 1288 koronájával szemben. Szóval adjon a mi kormányunk is nagyobb bőkezűséggel; ez volt a felszólalások tendenciája.

Pedig megélni, gyermeket nevelni a németországi nyugdíjából sem lehet. Az állam nem is pótolhatja pénzzel a megölt ember munkaerejének értékét. Pótolhatja részben a nő munkaképességének gazdaságos felhasználásával.

Alaposan megoldani ezt a kérdést csakis úgy lehetne, ha az özvegyeket munkára nevelik, munkaalkalmakat szereznek számukra, a földművelésre alkalmasoknak földet adnak a teljesen munkaképteleneket pedig megfelelően ellátják, gyermekeiket közintézményekben helyezik el. Ebből a legaktuálisabb példából is szembe-

szökő, hogy a nők érdekeiket csak önmaguk képviselhetik eredményesen; számukra is kenyeret jelent a választójog, szabad utat a nő képességeinek.

De ma ennél nagyobb érdekekről is van szó. Ma minden nőnek kötelessége, hogy előmozdítsa annak a békeprogramnak megvalósítását, amelyet Wilson a szenátushoz intézett üzenetében kifejtett. Az üzenet végső sorában a következőket mondja: »Ezek az elvek előrelátó férfiak és nők elvei és eszméi, amelyeket magáévá tett minden modern nép, minden felvilágosított közület.« E program előtt még gróf Tisza István is meghajtotta zászlaját amikor a minap ezeket mondta:

»Mi most is békét akarunk. Békét Wilson programja, a népek és tengerek szabadsága, az állandóság alapján.«

A magyar asszony, a magyar anya ma választójogot kér, mert látva kívánja vetni befolyását az erőszak uralmával és a faj öngyilkosságával szemben, az emberiség szolidaritása érdekében.

Korszakalkotó politikai cselekedet volna és korszakalkotó jelentőséget adna a magyar politikának, ha e történeti pillanatban megadnák azt a mi már régen megillet bennünket. Útjelző volna a vértenger hullámaiból egy boldogabb, tisztább jövő révébe.